

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ГРАД ГРАДИШКА
ГРАДОНАЧЕЛНИК
ГРАДСКА УПРАВА

*Одјељење за развој и
међународне пројекте*

Улица Видовданска 1А, 78400 Градишка, Република Српска
Тел.: ++ 387 51 810 300, Факс: ++ 387 51 814 689, Веб сајт: www.gradgradiska.com

РЕЗУЛТАТИ АНКЕТЕ ПОСЛОВНОГ СЕКТОРА У 2020. ГОДИНИ

Градишка, децембар 2020. године

I. УВОД

Сарадња са пословним сектором града Градишка од стране Градске управе може се оцијенити као изузетно добра. Намјера Градске управе је да се отвореност, сарадња и добра комуникација и даље побољшава и додатно унапријеђује. У протеклом периоду Градска управа је учинила значајне напоре у поједностављењу административних процедура, прије свега када је ријеч о привредним субјектима, али и свим грађанима. Поједностављене процедуре побољшале су ефективност и ефикасност градске администрације, што је значајно утицало на брзину издавања неопходних дозвола (локацијски услови, грађевинска дозвола и употребна дозвола), али и свих осталих елемената који утичу на рад и функционисање привредних субјеката, а који су у надлежности Градске управе.

Како је општепознато 2020. годину је обиљежила појава пандемије COVID-19, која је у свијету изазвала велике економске посљедице по све државе и привреде, па тако и нашу. За разлику од ранијих економских криза и рецесија, по први пут, узрочник истих није економски фактор, те је због тога немогуће извршити компарацију са догађајима из прошлости, што за посљедицу има висок степен неизвјесности по питању могућег планирања и одвијања процеса у наредном периоду.

Како је привреда града Градишка у великој мјери диверзификована, још увијек није дошло до значајних укупних поремећаја, иако су области попут трговине, угоститељства, туризма, саобраћаја и пољопривреде, због затворености граница, а самим тим и ограничењима кретања у значајној мјери претрпјеле озбиљне штете.

Са циљем добијања неопходних информација о стању и токовима у привреди, Градска управа једном годишње врши анкетирање привредних субјеката града Градишка. Намјера је да се на овај начин детектују проблеми и потребе привреде, те да се уз помоћ градских политика утиче на исте, како би се привредни амбијент града одржао на нивоу прије појаве пандемије, али уколико је могуће и додатно унаприједио.

Анкета је сачињена од питања чијом анализом желимо добити одговоре на то каква је укупна пословна клима у граду, са каквим потешкоћама се привредници суочавају кад је у питању радна снага, о нивоу инвестиција, факторима пословног окружења, задовољству привредника квалитетом комуналних услуга у граду, висином цијена градских комуналних такса и накнада, подстицајима које Градска управа додјељује, задовољство радом Привредног савјета, као и задовољством привредних субјеката радом Градске управе на стварању повољног пословног окружења. Упитник обухвата и планове везане за инвестиције, информације о пословним објектима, као и питања везана за недоступну квалификациону структуру на тржишту рада.

Анкета је проведена у новембру мјесецу 2020. године, којом је обухваћено укупно 50 пословних субјеката са подручја града Градишка. Како би подаци добијени из упитника били што кориснији, резултати анкете су представљени у складу са постављеним питањима, након чега је урађена анализа и препоруке на основу резултата из анкетног упитника.

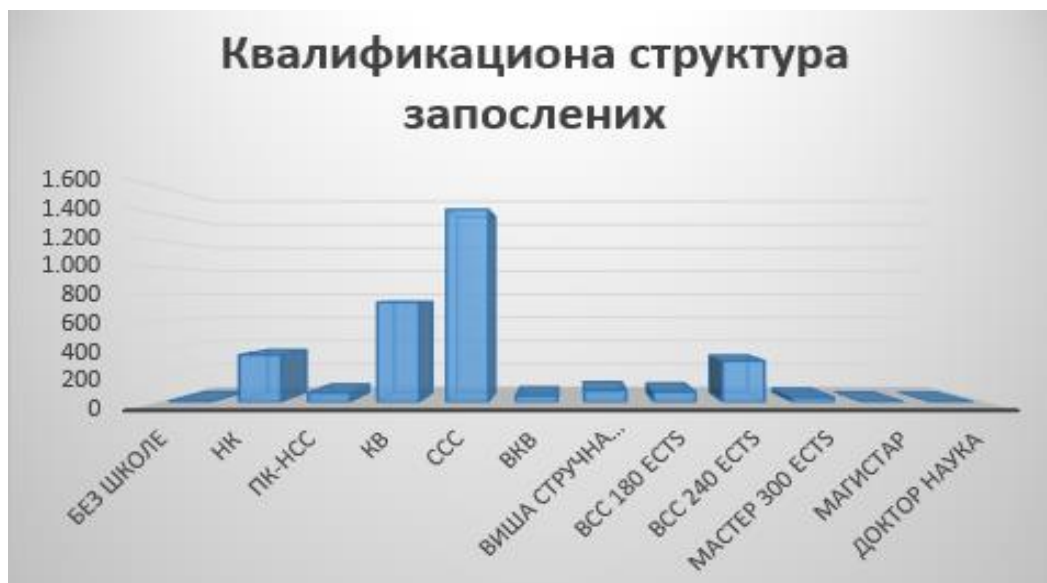
II. РЕЗУЛТАТИ АНКЕТЕ ПО ПИТАЊИМА

2. Радна снага

2.1 Квалификациона структура запослених

Квалификациона структура запослених на дан попуњавања	Број
Без школе	7
НК	349
ПК-НСС	69
КВ	741
ССС	1 427
ВКВ	47
Виша стручна спрема	89
ВСС 180 ECTS	77
ВСС 240 ECTS	305
Мастер 300 ECTS	36
Магистар	3
Доктор наука	2
УКУПНО	3 152

Напомена: Укупно 49 одговора.

Квалификациона структура запослених 2021. (план)	Број
Без школе	7
НК	350
ПК-НСС	67
КВ	784
ССС	1 519
ВКВ	50
Виша стручна спрема	94
ВСС 180 ECTS	76
ВСС 240 ECTS	301
Мастер 300 ECTS	50
Магистар	3
Доктор наука	2
УКУПНО	3 303

Напомена: Укупно 49 одговора.

2.2 Полна структура запослених

Полна структура запослених на дан попуњавања	Број
Жене	1 459
Мушкарци	1 745
УКУПНО	3 204

Напомена: Укупно 50 одговора.

Полна структура запослених 2021. (план)	Број
Жене	1 509
Мушкарци	1 819
УКУПНО	3 328

Напомена: Укупно 50 одговора.

2.3 Животна доб запослених

Животна доб запослених	
Од 15-18	0
Од 18-20	61
Од 20-24	249
Од 24-27	224
Од 27-30	269
Од 30-35	374
Од 35-40	483
Од 40-45	118
Од 45-50	486

Од 50-55	352
Од 55-60	312
Од 60-65	140
65 година	20
УКУПНО	3 088

Напомена: Укупно 48 одговора.

2.4 Обављање ученичке праксе

Заинтересованост фирме за пружање ученичке праксе у просторијама фирме	Број
Фирма заинтересована за пружање ученичке праксе	30
Фирма није заинтересована за пружање ученичке праксе	19

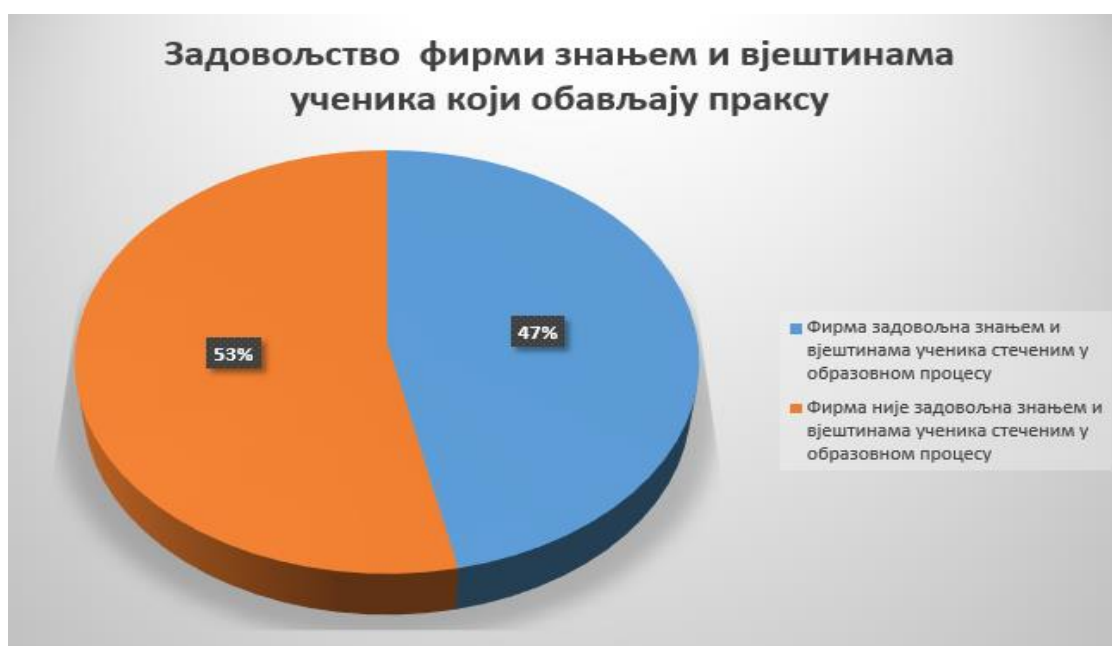
Напомена: Укупно 49 одговора.

2.5 Задовољство знањем и вјештинама ученика које су стекли у образовном процесу

Задовољство фирми које имају ученике на пракси, ученичким знањем и вјештинама које су ученици претходно стекли у образовном процесу	Број
Фирма задовољна знањем и вјештинама ученика стеченим у образовном процесу	7
Фирма није задовољна знањем и вјештинама ученика стеченим у образовном процесу	8
Укупан број фирми код којих ученици обављају праксу	15

Напомена: Укупно 15 одговора.

2.6 Видови мотивације за ученике/студенте за боље обављање практичне наставе

Видови мотивације за ученике/студенте које су фирме спремне понудити за боље обављање практичне наставе	Број
Стипендија	7
Мјесечна надокнада за период док ученик/студент похађа праксу у фирми	19
Топли оброк и превоз	8
Топли оброк	17
Превоз	1
Ништа	3
Остало	-

Напомена: Укупно 34 одговора.

2.7 Најпотребнија и недоступна занимања на тржишту рада

Редни број	Најпотребнија занимања код новог запошљавања
1.	Машински инжењери
2.	Електро-инжењери
3.	Доктор медицине-спец.педијатрије
4.	Доктор медицине-спец.радиологије
5.	Дипл.инжењери технологије
6.	Дипл. инжењери пољопривреде
7.	Дипл. економисти
8.	Медицински техничари
9.	Мехатроничари одржавања
10.	ЦНЦ оператери
11.	ЦНЦ програмери
12.	Маш.техничари за ЦНЦ технологије
13.	Дрвни техничари
14.	Економски техничари
15.	Ветеринарски техничари
16.	Саобраћајни техничари
17.	Пољоривредни техничари
18.	Електротехничари
19.	Тесари
20.	Молери
21.	Фасадери
22.	Керамичари
23.	Армирачи
24.	Трговци
25.	Токари
26.	Алатничари
27.	Глодачи
28.	Машин-бравари
29.	Грађевински лимари
30.	Столари и тапетари
31.	Шивачи
32.	Пекари и сластичари
33.	Лакирери
34.	Конобари и кухари
35.	Возачи теретних возила
36.	Вариоци и бравари
37.	Инсталери грејне и расхладне технике
38.	НК радници
39.	Сервисери апарата за точење горива

Редни број	Недоступна занимања на тржишту рада
1.	Инжењер механичке прераде дрвета
2.	Доктор медицине-спец.педијатрије
3.	Доктор медицине-спец.радиологије
4.	ЦНЦ оператери
5.	ЦНЦ програмери
6.	Електроничари
7.	Руковаоци грађевинским машинама
8.	Тесари
9.	Зидари
10.	Армирачи
11.	Трговци
12.	Столари
13.	Тапетари
14.	Шивачи
15.	Сервисери апарата за точење горива
16.	КВ бравари
17.	КВ вариоци
18.	Други радници металске струке

2.8 Потребни видови подршке привредним субјектима у области запошљавања

Потребни видови подршке привредним субјектима у области запошљавања	Број
Обука нових радника	14
Финансијска подршка	30
Посредовање при запошљавању	6
Остало	-

Напомена: Укупно 45 одговора.

2.9 Потребе за сезонском радном снагом на основу дефинисаног узорка

Потребе за сезонском радном снагом	Број
Привредни субјекат користи сезонску радну снагу	7
Привредни субјекат не користи сезонску радну снагу	38

Поријекло сезонске радне снаге	Број
Градишка	6
Иностранство	1

3. Улагање / инвестирање (износи у КМ)

Вриједност укупних улагања од оснивања	135.265.065,10
Вриједност укупних улагања у 2020. години	8.788.818,40
СТРУКТУРА УЛАГАЊА (износ у КМ)	
Грађевински објекти и простори	2.236.828,61
Машине, опрема и транспортна средства	6.433.350,75
Остало	118.639,03
Вриједност укупних улагања у 2021. години (план)	12.947.500,00
СТРУКТУРА УЛАГАЊА (износ у КМ)	
Грађевински објекти и простори	7.119.000,00
Машине, опрема и транспортна средства	5.398.500,00
Остало	430.000,00

Напомена: Укупно 34 одговора.

3.1 Мјесто обављања привредне дјелатности

Мјесто обављања привредне дјелатности	Број
Привредни субјекат обавља дјелатност у властитим просторима	43
Привредни субјекат не обавља дјелатност у властитим просторима	7

4. Фактори пословног окружења

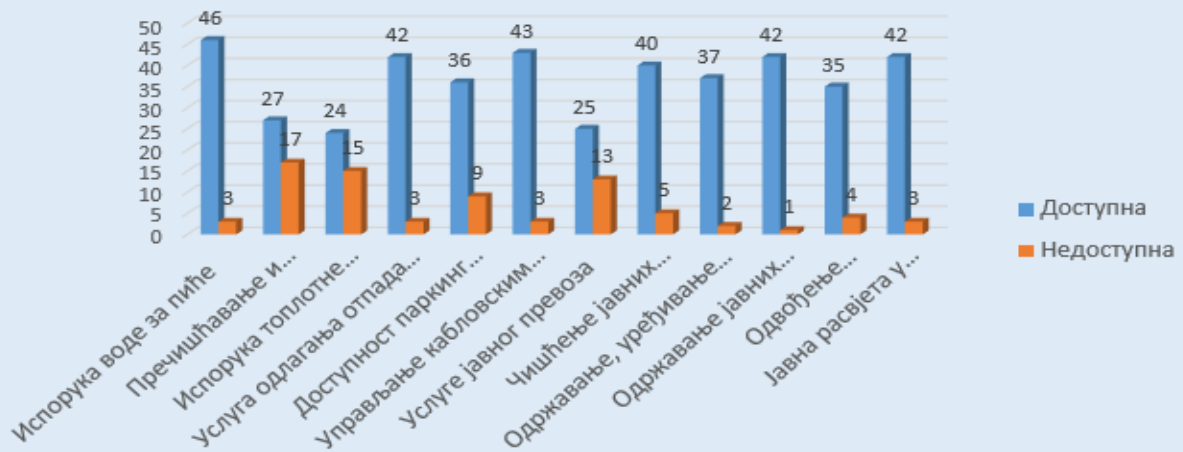
Фактори	Број одговора	Утицај фактора на пословање			
		Врло ограничавајући	Ограничавајући	Без утицаја	Позитиван утицај
Економски фактор (ниво и флукуације привредне активности, стопе незапослености и запослености, цијене рада, добара и услуга, инфлација, каматне стопе, ниво пореза и доприноса итд.)	46	12	28	3	3
Политички амбијент и легислатива (законодавство) (дјеловање свих нивоа власти, законска рјешења, општа политичка стабилност и амбијент итд.)	49	8	15	17	9
Демографски фактори (старосна, полна и етничка структура становништва, куповна моћ на домаћем тржишту, понуда радне снаге,	46	10	24	10	2

миграције итд.)					
Друштвени фактори (менталитет, ставови, вриједност, етика и стил живота итд.)	47	9	17	17	4
Технологија (ниво техничке опремљености, технолошка и организациона достигнућа, ниво стручних и научних знања итд.)	48	5	28	7	8
Конкуренција из земаља у окружењу	47	6	13	24	4
Конкуренција на глобалном нивоу	46	11	13	21	1

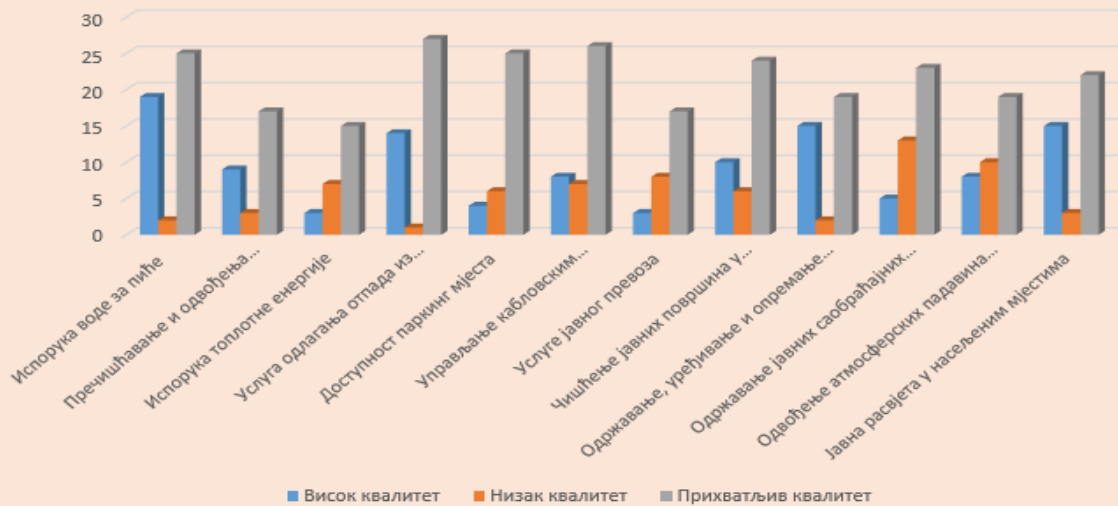
5. Задовољство квалитетом комуналних услуга у граду Градишци

Комунална услуга	Доступност			Квалитет				Цијена			
	Укупан број одговора	Доступна	Недоступна	Укупан број одговора	Висок квалитет	Низак квалитет	Прихватљив	Укупан број одговора	Висока цијена	Ниска цијена	Прихватљива цијена
Испорука воде за пиће	49	46	3	46	19	2	25	45	8	0	37
Прочишћавање и одвођење отпадних вода	44	27	17	29	9	3	17	28	7	0	21
Испорука топлотне енергије	39	24	15	25	3	7	15	25	12	0	13
Услуга одлагања отпада из стамбених и пословних простора	45	42	3	42	14	1	27	40	10	0	30
Доступност паркинг мјеста	45	36	9	35	4	6	25	34	10	0	24
Управљање кабловским канализацијама за ком. каблове и системе, доступност интернета и кабловске услуге	46	43	3	41	8	7	26	40	13	0	27
Услуге јавног превоза	38	25	13	28	3	8	17	27	8	0	19
Чишћење јавних површина у насељеним мјестима	45	40	5	40	10	6	24	33	4	1	28
Одржавање, уређивање и опремање јавних зелених и рекреационих површина	39	37	2	36	15	2	19	28	2	0	26
Одржавање јавних саобраћајних површина у насељеним мјестима	43	42	1	41	5	13	23	32	8	1	23
Одвођење атмосферских падавина са јавних површина	39	35	4	37	8	10	19	29	6	0	23
Јавна расвјета у насељеним мјестима	45	42	3	40	15	3	22	32	4	0	28

Доступност комуналних услуга

Квалитет комуналних услуга

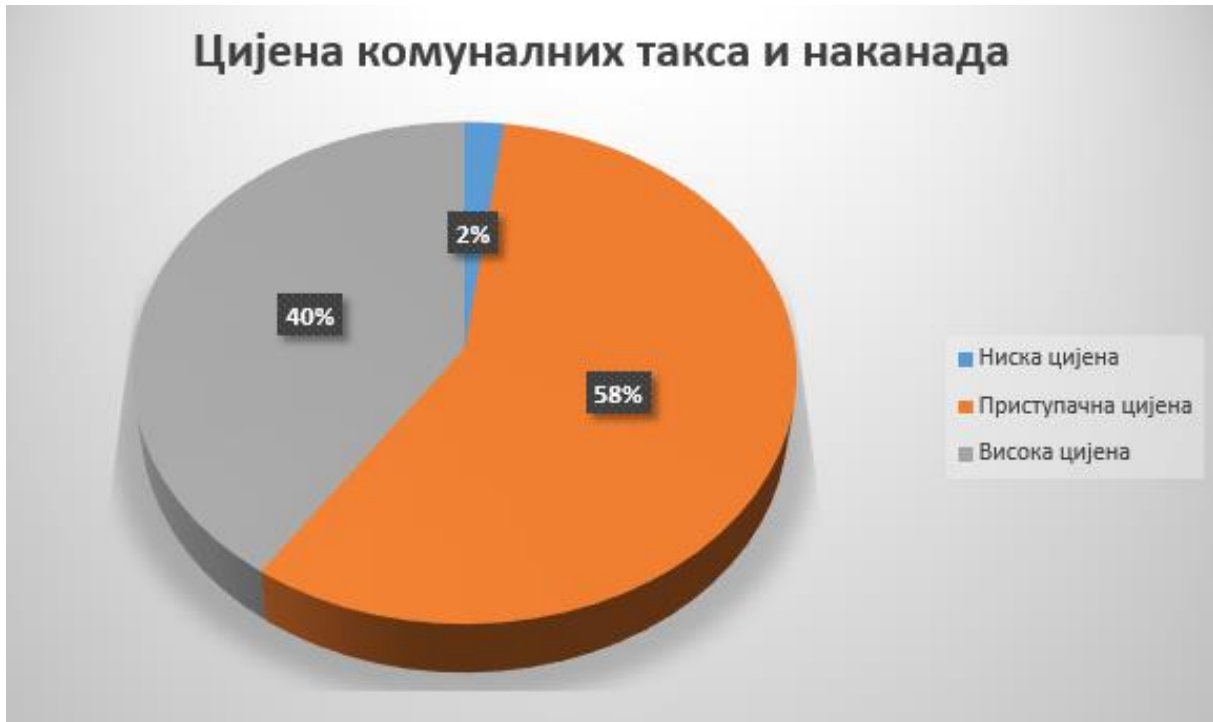
Цијена комуналних услуга

6. Висина цијена комуналних такса и накнада

Висина цијена комуналних такса и накнада	Број
Ниска цијена	1
Пристапачна цијена	27
Висока цијена	19

Напомена: Укупно 47 одговора.

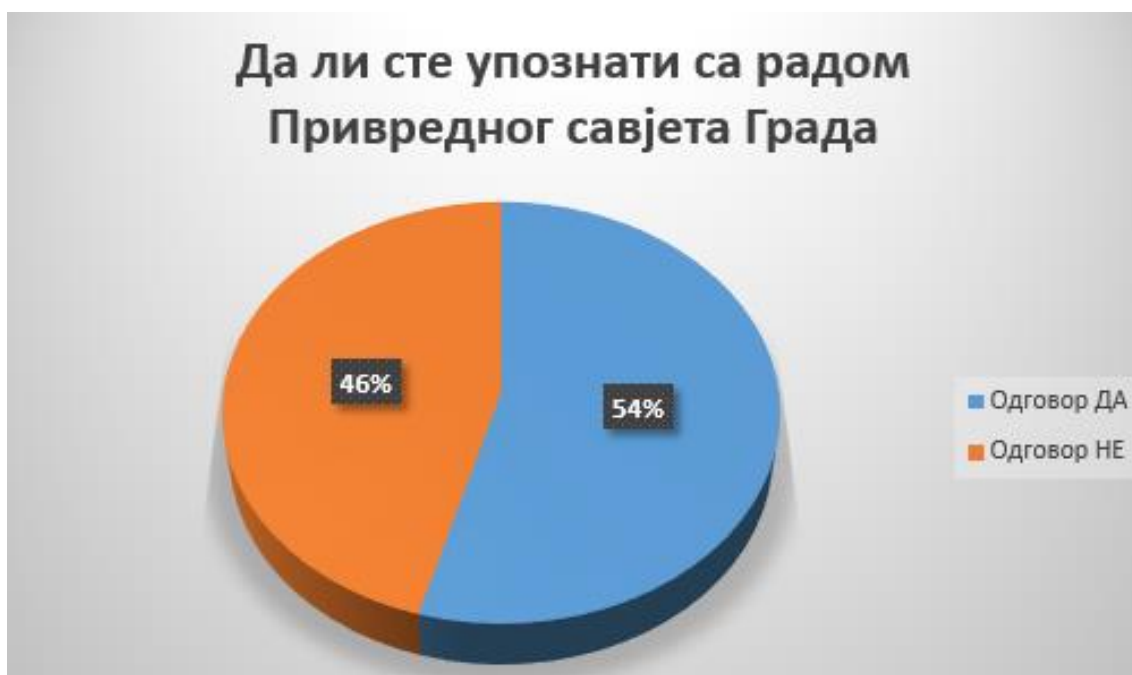
7. Подстицајна / бесповратна средства

Значај подстицајних / бесповратних средстава	Средња оцена
Набавка опреме и софтвера	3,64
Пословно повезивање (B2B сусрети, сајмови, стидијска путовања итд.)	3,05
Пословно савјетовање	2,91
Увођење стандарда	3,05
Запошљавање радника	3,48

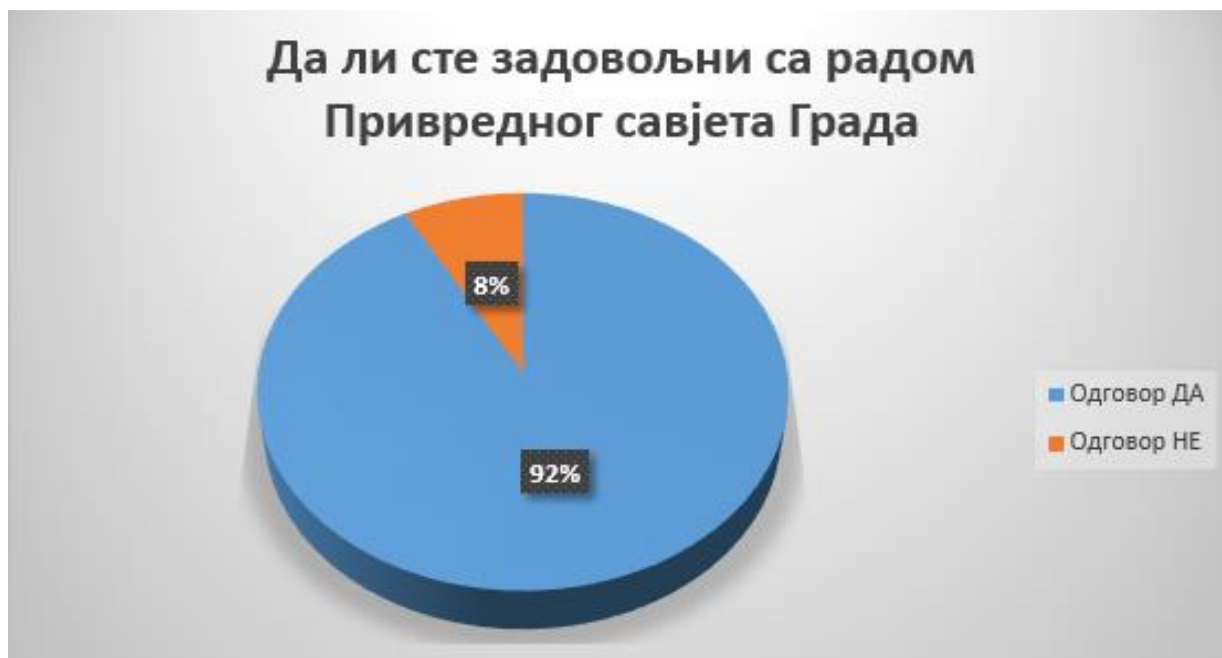
8. Рад Привредног савјета града Градишка

Да ли сте упознати са радом Привредног савјета Града	Број
Одговор ДА	25
Одговор НЕ	21

9. Задовољство радом Привредног савјета Града

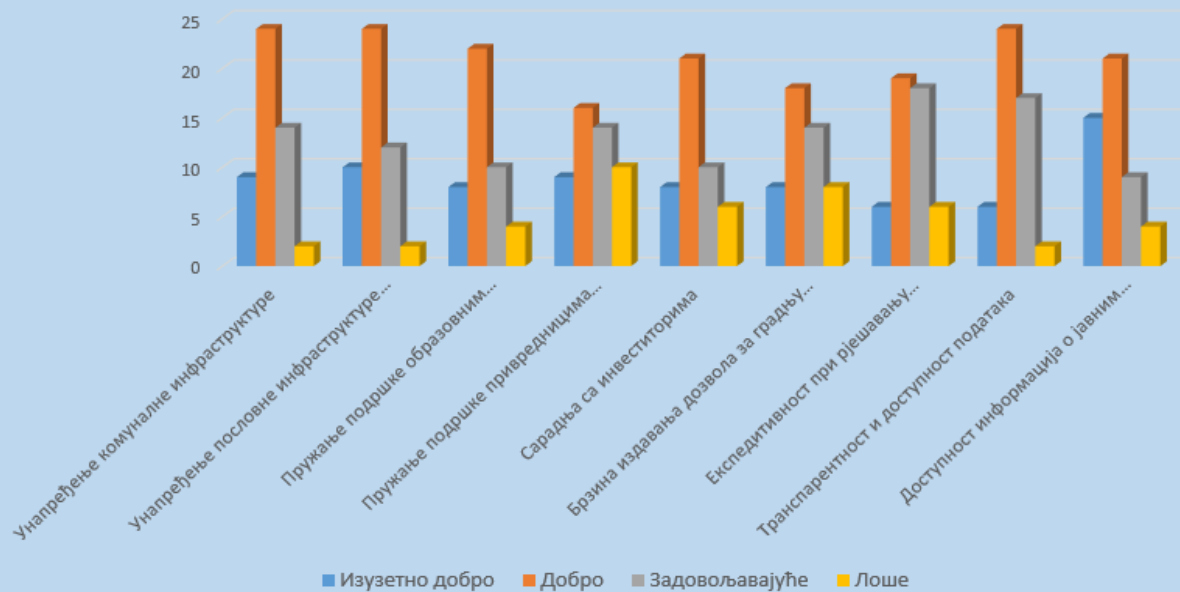
Да ли сте задовољни са радом Привредног савјета Града (уколико је одговор на претходно питање ДА)	Број
Одговор ДА	23
Одговор НЕ	2

10. Оцјена активности Градске управе на стварању повољног пословног окружења

Оцјена активности Градске управе на стварању повољног пословног окружења	Укупан број одговора	Изузетно добро	Добро	Задовољав ајуће	Лоше
Унапређење комуналне инфраструктуре	49	9	24	14	2
Унапређење пословне инфраструктуре (ресурсни центри, пословни инкубатори, кластери, инд.зоне и др.)	48	10	24	12	2
Пружање подршке образовним установама на територији града	44	8	22	10	4
Пружање подршке привредницима (кроз програме подршке) које додјељује локална управа	49	9	16	14	10
Сарадња са инвеститорима	45	8	21	10	6
Брзина издавања дозвола за градњу (локацијски, еколошка, грађевинска, употребна) и просторно планске документације	48	8	18	14	8
Експедитивност при рјешавању предмета / административне процедуре на локалном нивоу	49	6	19	18	6
Транспарентност и доступност података	49	6	24	17	2
Доступност информација о јавним позивима других донатора за подстицаје привреди	49	15	21	9	4

Оцјена активности Градске управе на стварању повољног пословног окружења

III. СВЕУКУПНА АНАЛИЗА И ПРЕПОРУКЕ

Анкетирање 50 пословних субјеката са подручја града Градишка дало је одређене смјернице о стању и потребама привреде града. Анализа и препоруке које слиједи изведене су на основу добијених информација на дефинисаном узорку од 50 привредних субјеката.

Анализа

- Квалификациона структура радне снаге у градишкој привреди (на дефинисаном узорку) показује да су у радним процесима најзаступљенији квалификовани радници и радници са средњом стручном спремом. Исто тако, када је у питању полна структура заступљеност мушкараца и жена је благо на страни мушкараца (54:46%).
- У привреди града Градишка најзаступљенији су радници животне доби од 35 до 40 година, након чега слиједи радници од 45 до 50 година живота.
- Од укупног броја анкетираних, 61% предузећа се изјаснило да је заинтересовано за пријем ученика за обављање ученичке праксе.
- Од укупно 15 привредних субјеката, код којих ученици обављају практичну наставу њих 7 (47%) је задовољно знањем и вјештинама ученика стеченим у образовном процесу. Исто тако, највећи број анкетираних привредних субјеката спреман је да издвоји мјесечну надокнаду за обављену ученичку праксу, док је један дио спреман да ученицима понуди топли оброк и превозне трошкове.
- По питању недостатних занимања на тржишту рада анкетирани привредни субјекти су истакли да су то: инжењери механичке прераде дрвета, доктори медицине, CNC оператери и програмери, електричари, тесари, зидари, армирачи, трговци, столари, тапетари, шивачи, бравари, вариоци, руковаоци грађевинским машинама и др.
- Када су у питању инвестиције, значајан број анкетираних привредника је највећи дио свог финансијског потенцијала инвестирао у машине, опрему и транспортна средства. Међутим, по питању планова за инвестирање у наредном периоду, они су највећим дијелом усмјерени на улагање у грађевинске објекте и пословне просторе, након чега слиједи улагање у набавку машина, опреме и транспортних средстава.
- Као најважнији видови подршке у области запошљавања, анкетирани привредни субјекти су истакли финансијску подршку, потом обуку радника, те посредовање при запошљавању.
- Од укупног броја анкетираних њих 86% пословне активности обављају у властитом пословном простору.

- Као најважније факторе пословног окружења, анкетирани привредници су навели економске факторе, демографске факторе, технологију, те конкуренцију (из земаља у окружењу и на глобалном нивоу).
- По питању задовољства комуналним услугама, вршено је мјерење доступности, квалитета и цијена, на основу којих је највећу просјечну оцјену по сва три критеријума добила услуга производње и испоруке воде, док су најниже одјене добили испорука топлотне енергије и услуге јавног превоза лица.
- Од укупног броја одговора на питање везано за цијену комуналних такса и накнада, 58% анкетираних сматра да су цијене приступачне.
- Када су у питању подстицаји, анкетирани привредници су се изјаснили да су им подстицаји најпотребнији за набавку опреме, затим за запошљавање радника, након чега слиједе пословно повезивање, увођење стандарда и пословно савјетовање.
- 54% анкетираних су се изјаснили да су упознати са радом Привредног савјета града Градишка, док остатак од 46% није упознат са радом и активностима истог. Исто тако, од укупног броја који су упознати са радом Привредног савјета 92% је задовољно радом овог тијела.
- По питању активности Градске управе на стварању повољног пословног окружења највећи број привредних субјеката је дало оцијену „добро“ и то слједећим редосљедом:
 - Унапређење комуналне и пословне инфраструктуре и транспарентност у раду и доступност података;
 - Пружање подршке образовним установама на територији града;
 - Сарадња са инвеститорима и доступност информација о јавним позивима других донатора;
 - Брзина издавања дозвола за градњу;
 - Експедитивност при рјешавању предмета/административне процедуре на локалном нивоу;
 - Пружање подршке привредницима(кроз програме подршке)

Препоруке

- Услјед ситуације изазване вирусом корона у наредном периоду неопходно је обезбиједити очување достигнутог нивоа развоја и потенцијала са којима се располаже за потребе будућности. На овом плану неопходан је ангажман свих актера почев од привредних субјеката, локалне, али и републичке власти;
- Све активности усмјерити на очување постојеће привредне структуре, посебно малих и средњих привредних субјеката који чине кичму градишке економије;

- Максимално радити на процесу умрежавања привредних субјеката (кластеризације), које би довело до веће конкурентности на страним тржиштима, а што би утицало на технолошки напредак кроз повећано улагање у развој. Овај процес би довео и до помјерања потреба за радном снагом, што би утицало на повећање плата и услова рада. Исто тако, с обзиром на исказану потребу за радном снагом, неопходно је наставити процес прилагођавања уписне политике у школама, са потребама привреде града Градишка.
- Радити на јачању људских потенцијала у привредним субјектима града Градишка, јер је за савремени приступ локалном економском развоју и јачању повољног пословног окружења неопходно континуирано улагање у развој људских потенцијала.
- Јачати свијест привредних субјеката о значају пословног савјетовања и увођењу стандарда, али и о важности аплицирања на јавне позиве како страних тако и домаћих донатора.
- Уз помоћ подстицаја са локалног и републичког нивоа, али и уз помоћ бесповратних средстава који привредни субјекти могу обезбиједити од међународних и домаћих донатора радити на очувању достигнутог нивоа развоја и запослености, чиме ће се обезбиједити предуслови за будући развој по окончању пандемије.

**НАЧЕЛНИК ОДЈЕЉЕЊА
Данијела Милетић с.р.**